

LUKA POSPIŠ

Metaphysics, Language and Morality

(1. – 3. prosinca 2010.)

Simpozij *Metaphysics, Language and Morality* održan je od 1. do 3. prosinca 2010. u Zagrebu na kampusu Borongaj u organizaciji Udruge za promicanje filozofije i Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu. Motiv za organiziranje ovoga simpozija bili su prijevodi triju knjiga temeljnih za određena područja suvremene filozofije koji su privukli veliku pažnju filozofske zajednice – *Metafizike* Michaela J. Louxa, *Filozofije jezika* Williama Lycana i *Moralnog pogleda* Davida McNaughtona. Iz tih je razloga i sam simpozij bio usmjeren na tri važna područja analitičke filozofije: metafiziku, filozofiju jezika i etiku. Na simpoziju je sudjelovalo gotovo trideset izlagača iz cijeloga svijeta čime je opravdan njegov međunarodni karakter.

Simpozij su 1. prosinca uvodnim riječima otvorili Zvonimir Čuljak, voditelj Hrvatskih studija te Josip Talanga, predsjednik Udruge za promicanje filozofije. Prvo predavanje simpozija održala je Márta Ujvári iz Budimpešte (Mađarska) koje se zvalo *Kinds and Constants with Modal Features*. Autorica je u predavanju argumentirala protiv predeterminacije, kolokacija, ontološke štedljivosti s obzirom na vrste i nasljednike [continuants]. Također, argumentirala je da modalna svojstva koja stvaraju ustrajna svojstva nasljednika continuants nisu nerealna ni ekstrinzična te kao takva ne vode u antirealizam. Nakon nje predavanje pod nazivom *Moore's Proof of an External World* održao je Goran Švob iz Zagreba koji je izložio kritiku Mooreovog dokaza vanjskog svijeta. Tadeusz Ciecierski (Varšava, Poljska) održao je predavanje pod nazivom *Demonstrating Procedures and Demonstrata* u kojemu je govorio o fregeovskoj demonstracijskoj teoriji koja kaže da su demonstracije nejezični znakovi koji mogu biti opisani kao nosioci semantičkih svojstava. Borut Cerkovnik (Ljubljana, Slovenija) održao je predavanje na temu *Language of Empirical Experience*, u kojemu je prikazao probleme povezane s kritikom nekonceptualista upućene McDowellovom konceptualnom viđenju iskustva. Sljedeće je predavanje *Names, Descriptions, Predicates* održao Dušan Dožudić iz Zagreba koji je ujedno bio i jedan od glavnih organizatora simpozija. U svome je predavanju autor govorio o teoriji (Russell, Quine, Burge) prema kojoj prava imena nisu konstante nego predikati; o teoriji (Graff Fara) da su svi opisi zapravo predikati te na kraju o mogućnosti spajanja ovih dviju teorija i koje bi to moguće posljedice moglo imati. Juraj Hrvorecký s Filozofskoga instituta Češke akademije znanosti govorio je na temu *Embodiment and Emotions* i kritizirao Prinzovo stajalište dajući protuprimjere mentalnih stanja koja odgovaraju Prinzovom stajalištu, ali intuitivno ne spadaju u kategoriju emocija. Zatim je Tomislav Janović (Zagreb), jedan od organizatora simpozija, održao predavanje *The Concept of Person and the Normativist Fallacy* u kojemu je govorio o poteškoćama određenja pojma *osoba* te upozorio na norma-

tivističku pogrešku koja se događa kada donosimo činjenične sudove o objektima koje nazivamo osobama. Piotr Makowski (Poznan, Poljska) održao je predavanje na temu *A Question of Ontology in Ethics*, u kojemu je argumentirao protiv stava da je etika realistička i esencijalsitička te tvrdio da su ontološka svojstva etike supernaturalistička. Autorova je namjera skinuti ontološki teret etike kao proizvoda naše subjektivnosti. Sljedeće predavanje, pod nazivom *Moore's Paradox and Non-Cognitivism: A Defense*, održala je Diana Popescu iz Haarlema, Nizozemska u kojemu je branila moralni nekognitivizam od R. Joyceovih kritika tako što je argumentirala protiv njegove upotrebe fenomena mooreovskoga tipa. Zatim je Sanna Hirvonen (London, Velika Britanija) održala predavanje *Perspective Dependence* u kojemu je argumentirala da su neke grupe izraza zavisne o perspektivi te ponudila filozofske i lingvističke kriterije za utvrđivanje takvih izraza.

Drugi dan simpozija započeo je Gerald Vision s Temple sveučilišta u Sjedinjenim Američkim Državama izlaganjem na temu *Conscious properties and their realizers* u kojemu je kritizirao stav da je neko dispozicijsko svojstvo moguće analizirati u terminima kategoričkih stanja njihovih posjedovatelja. Monica Jitareanu (Budimpešta, Mađarska) je u svome predavanju *Phenomenalism Reconsidered* istraživala metafizičke zasluge fenomenalizma te argumentirala da ta metafizička teorija može pružiti još mnogo zanimljivoga. Sljedeće predavanje bilo je *Metaphysical Minimalism*, a održao ga je Fritz J. McDonald iz Rochestera, Sjedinjene Američke Države. Autor je u svome predavanju argumentirao da minimalistički pristup svojstvima ima prednosti nad onima realizma, nominalizma i teorije tropa te također da je minimalistički pristup činjenicama superiorniji standardnom poimanju činjenica u korespondencijskim teorijama. Olga Ramirez Calle (Madrid, Španjolska) je u predavanju *A Three Fold Model of Conceptual Application: A Case of Ethics* predložila alternativni model za realistička i nekognitivistička objašnjenja za pravilnu uporabu nejasnih [thick] etičkih pojmova. Također, autorica je u predavanju istraživala implikacije – koje proizlaze iz ovoga i sličnih slučajeva – za naše opće razumijevanje poštivanja pravila i odnosa između kriterija primjene i ispravnosti. Predavanje pod nazivom *Language and Morality: A Searlean Thesis on Communicative Ethics* održao je Ranjan K. Panda iz Bombaja, Indija. Autor je u svome predavanju kritizirao Searlov pokušaj da razriješi metafizički jaz između *jest* i *treba* tvrdnjom da evaluativne izjave mogu biti izvedene iz deskriptivnih. Kritiku Searla dao je i Arto Laitinen (Helsinki, Finska) u svome predavanju *Searle on Metaphysics, Language and Morality*. Autor se u svojim kritikama usredotočio na Searleov stav o metafizici, jeziku i moralu. Davor Pećnjak (Zagreb), jedan od organizatora simpozija, održao je predavanje pod nazivom *Free Will, Incompatibilism, and Chaos Theory* u kojemu je raspravljao o zajedničkim elementima teorije kaosa i problema slobodne volje. Andrea Borghini i Giorgio Lando održali su predavanje pod nazivom *Lewis on Fundamentality and Composition* u kojemu su argumentirali da Lewisovi stavovi o prirodnosti, mereologiji, rekombinaciji i supervenijenciji nisu uskladivi. Slijedilo je predavanje Mladena Domazeta iz Zagreba koji je u svome predavanju *It's That Unstable Thing Over There: The Law-Constitutive Under-*

standing of Quantum Objects raspravljao o mogućim odgovorima na pitanje što se događa s našim najjasnijim teorijama objašnjenja kada govorimo o teško prihvatljivim kvantnim fenomenima koji zahtijevaju da se odrekemo metafizičke obveze prema samostojećim materijalnim objektima. Marián Zuhar (Bratislava, Slovačka) je u predavanju pod nazivom *Are There Directly Referring Non-Rigid Designators?* pokazao da izravno referirajući termini moraju biti strogi označivači. Zadnje predavanje drugoga dana simpozija održao je Giuseppe Cascoine (Bari, Italija), na temu *Philosophy of Language Between Descriptions and Erlebnis. The Case of Colors*, u kojemu je govorio o Wittgensteinovoj teoriji osjeta temeljenoj na iskustvu, emocijama i uvjerenjima te problemima koji je prate.

Posljednji, treći dan simpozija, započeo je Lius Fernandez Moreno sa svojim predavanjem *A Version of Descriptivism on Substance Terms*, u kojemu je predložio deskriptivnu teoriju referencije pojmova za kemijske supstance (deskriptivizam) koja je imuna na prigovore zastupnika uzročne teorije. Nakon toga, predavanje pod nazivom *Words, Concepts and Scientific Practices: A Biosemiotic Perspective* održao je Marco Annoni. U svome je predavanju autor govorio o problemima povezanim sa značenjem znanstvenih tehničkih termina. Mohammad Saeedimehr (Teheran, Iran) je u predavanju *Necessity and Apriority: An Examination of the Equivalency Thesis* govorio o intuitivskom pristupu tezi ekvivalencije, kod kojega je najprije dana definicija znanja *a priori*, a tada se na osnovu implikacija te definicije potvrđuje ili odbacuje teza ekvivalencije. Tomislav Bracanović (Zagreb), također jedan od organizatora simpozija, održao je predavanje na temu *Morality as a Biological Trait*. Autor je u svome predavanju argumentirao da moralnost zadovoljava glavne kriterije da se smatra biološkom osobinom te da se biološki status moralnosti može prikazati kroz ograničenja u dizajnu koje dijeli s različitim oblicima altruizma kod drugih vrsta. Sljedeće na redu predavanje bilo je ono Luce Malatestija i Johna McMillana pod nazivom *Psychopathy at the Interface between Philosophy and Psychiatry*. Autori su u svojem predavanju izložili stav da je istraživanje moralnih odgovornosti psihopata značajno za izradu pravila i sudsku praksu o psihopatima prestupnicima. Posljednje predavanje simpozija održao je Josip Vrban (Donji Miholjac), a ono se zvalo *Different Notions of Logical Consequence*. Autor je u svome predavanju govorio o različitim konceptima logičkih posljedica, o tome koje vrste koncepata opisuju naše probleme koji su koncepti prihvatljivi i treba li nam samo jedan univerzalni koncept logičke posljedice.

Simpozij se može pohvaliti dobrom organizacijom i posjećenošću. Predavanja su bila kvalitetna i zanimljiva, kao i same rasprave koje su iza njih uslijedile. Sa sigurnošću možemo reći da je cilj postignut – simpozij je okupio predavače iz cijelog svijeta i stvorene su nove veze. Nadamo se da će se tradicija organiziranja simpozija u okvirima Udruge za promicanje filozofije i Hrvatskih studija nastaviti.

Luka Pospiš
Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu
luka.pospis@gmail.com